

Datum  
2026-05-12

Ert dnr. U2025/02279

Till  
Utbildningsdepartementet

## Almega Utbildnings yttrande över betänkandet t En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113)

Almega Utbildning (nedan förbundet) har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade betänkande och vill framföra nedanstående.

Almega Utbildning är en arbetsgivar- och branschorganisation för fristående förskolor och skolor. Förbundet har cirka 820 medlemmar med tillsammans ca 420 000 barn och elever i verksamheterna. Förbundets medlemmar är bundna av kollektivavtal och är verksamma över hela landet.

### Sammanfattning

Förbundet välkomnar ambitionen att stärka elevhälsan och säkerställa att elever får stöd i tid. Elevhälsan har en central roll för elevers möjligheter att nå utbildningens mål och bidra till en trygg och stödjande skolmiljö.

Samtidigt anser förbundet att flera av utredningens förslag innebär en förskjutning av elevhälsans uppdrag i en riktning som inte är tillräckligt väl avvägd. Särskilt gäller detta förslagen som kan leda till ett ökat fokus på individuella vårdinsatser samt en ökad detaljreglering av elevhälsans organisation och bemanning.

Förbundet vill samtidigt framhålla att vissa förslag, särskilt avseende stärkt samverkan mellan olika aktörer, är väl avvägda och kan bidra till en mer ändamålsenlig stödstruktur kring elever.

Förbundet **avstyrker** därför:

- förslag som innebär en förskjutning mot ett mer vårdinriktat elevhälsoarbete, samt
- förslag om detaljerade krav på bemanning och organisering av elevhälsan.

## Övergripande synpunkter

Elevhälsans uppdrag är enligt gällande ordning att i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande samt att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Förbundet vill betona att detta uppdrag utgör en väl avvägd utgångspunkt. Det möjliggör ett nära samspel mellan elevhälsan och den pedagogiska verksamheten och bidrar till att identifiera och åtgärda hinder i lärmiljön tidigt.

De förändringar som föreslås i betänkandet riskerar att innebära en normförskjutning i elevhälsans roll, där fokus i ökande grad läggs på individuella insatser av mer vårdkaraktär. En sådan utveckling bör analyseras med stor försiktighet, då den kan få konsekvenser för både ansvarsfördelning och arbetssätt i skolan.

## Förskjutning mot ett mer vårdinriktat perspektiv

Förbundet ser risker med den inriktning som implicit följer av flera av utredningens förslag, där inslag av hälso- och sjukvårdsinsatser ges en mer framträdande roll. Elevhälsan bör även fortsättningsvis ta sin utgångspunkt i ett förebyggande och hälsofrämjande arbete. Om tyngdpunkten i stället flyttas mot individuella vårdinsatser kan detta få flera konsekvenser.

För det första finns en risk att resurser omfördelas från det förebyggande arbetet till mer individinriktade åtgärder. Det kan i sin tur leda till att de strukturella och pedagogiska faktorer som påverkar elevers hälsa och måluppfyllelse får mindre uppmärksamhet.

För det andra kan elevhälsans integrering i den pedagogiska verksamheten försvagas. Elevhälsans styrka ligger i att den är en del av skolans arbete och nära kopplad till undervisningen. Ett ökat vårdperspektiv riskerar att skapa en mer parallell struktur.

För det tredje uppstår frågor om ansvarsfördelningen mellan skola och hälso- och sjukvård. En utveckling där elevhälsan ges ett mer uttalat behandlande uppdrag riskerar att sudda ut gränsdragningar och skapa oklarheter kring ansvar och kompetens.

Förbundet anser mot denna bakgrund att elevhälsans nuvarande inriktning bör värnas.

## Samverkan mellan skola, elevhälsa och externa aktörer

Förbundet ser positivt på utredningens förslag som syftar till att stärka samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Många elevers behov är komplexa och förutsätter att flera aktörer samverkar på ett strukturerat och långsiktigt sätt. Tydligare former för samverkan kan bidra till:

- ökad kontinuitet i insatser för enskilda elever,
- minskad risk för att elever faller mellan olika system, samt
- bättre förutsättningar för tidiga och samordnade insatser.

Förbundet bedömer att förslag som tydliggör ansvar, kontaktvägar och former för samordning kan utgöra ett viktigt stöd för verksamheterna, särskilt i situationer där ansvarsfördelningen annars riskerar att bli otidlig.

Det är dock viktigt att sådana krav utformas på ett sätt som möjliggör flexibilitet och anpassning till lokala förhållanden. Samverkan är i hög grad beroende av fungerande relationer, tillgång till resurser och praktiska förutsättningar, vilket talar för att regleringen inte bör bli alltför detaljerad.

## Detaljerade krav på bemanning och organisering

Förbundet avstyrker även de förslag som innebär mer långtgående och detaljerade krav på elevhälsans bemanning, kompetenssammansättning och tillgänglighet.

Även om syftet att säkerställa tillgång till elevhälsa är angeläget, finns flera skäl till återhållsamhet med sådana regleringar. Elevhälsans organisering behöver kunna anpassas till lokala förutsättningar, såsom elevunderlag, verksamhetens struktur och tillgången på olika professioner. Det finns betydande variationer mellan huvudmän och skolor, vilket talar för behovet av flexibilitet. Ett exempel är den mindre F-6 skolan på landsbygden där "alla känner alla" och där skolans personal, såväl lärare som de som är verksamma i elevhälsan, mycket snabbt identifierar tecken på begynnande ohälsa och kan ingripa. En stor skola med årskurserna 7-9 i stadsmiljö, där alla elever kommer nya i årskurs 7, ställer helt andra krav på elevhälsan och skolans hälsovårdsinsatser. Det är därför av största vikt att elevernas behov får utgöra grunden för bemanning och tillgänglighet.

Det är också en realitet att kompetensförsörjningen inom vissa elevhälsoprofessioner är utmanande. Det finns därför en risk att detaljerade krav leder till svårigheter att uppfylla regelverket snarare än att förbättra kvaliteten i verksamheten. Det är redan idag ett problem att rekrytera kuratorer med rätt utbildning i vissa delar av landet, oavsett

huvudman. Därför bör professionen hälso- och sjukvårdskurator vara ett strävansmål, i stället för ett krav. Därtill är det inte säkert att just en sådan profession är den mest lämpliga för skolverksamheten, utan i stället en kurator inriktad på social verksamhet snarare än sjukvård och hälsa.

Förbundet vill vidare framhålla att skollagstiftningen i stor utsträckning bygger på målstyrning. En ökad detaljreglering av detta slag riskerar att:

- begränsa huvudmännens ansvarstagande,
- styra mot formell efterlevnad snarare än kvalitet i insatserna, och
- minska möjligheten att använda resurser effektivt utifrån faktiska behov.

Förbundet anser därför att krav på elevhälsa bör utformas på en mer övergripande nivå.

## Avslutande synpunkter

Förbundet delar utredningens ambition att stärka elevhälsan, men bedömer att detta bör ske inom ramen för elevhälsans nuvarande uppdrag.

Ett starkt fokus på förebyggande och hälsofrämjande arbete, i nära samspel med den pedagogiska verksamheten, är avgörande för att långsiktigt förbättra elevers hälsa och måluppfyllelse.

Samtidigt är en väl fungerande samverkan mellan skola, elevhälsa och externa aktörer en viktig förutsättning för att möta komplexa behov. De förslag som stärker sådana strukturer är därför i grunden välkomna.

De delar av betänkandet som innebär en förskjutning mot ett vårdperspektiv samt en ökad detaljreglering riskerar dock att motverka detta syfte. Förbundet avstyrker därför dessa delar av förslagen.

Stockholm som ovan

Andreas Mörck  
förbundsdirektör

Gudrun Rendling  
förbundsjurist